نامۆبوونی دیجیتاڵی؛ لەکدابڕانی جەستە و هۆشیاری لە سەردەمی شاشەکاندا.. وریا مەعروف

لەنێوان ئەو شوێنەی جەستەمانی لێیە و ئەو شوێنەی هۆشیاریمانی تێدا دەژی، دابڕانێکی قووڵ و بێدەنگ دروست بووە. مرۆڤی سەردەم لە یەک کاتدا لە هەموو شوێنێک هەیە و لە هیچ شوێنێکیش نییە؛ لە ڕووی جەستەییەوە لە ناو واقعی بەردەستدا ئامادەیە، بەڵام ڕۆح، خەیاڵ و هزری لە ناو جیهانی شاشە درەوشاوەکاندا نوقم بووە. ئەم ئامادەیییە ڕووکەشە و دابڕانە قووڵەی دەروونییە، مەترسیدارترین جۆری نامۆبوونی فکری لە سەردەمی نوێدا بەرهەمهێناوە کە بەرەبەرە مانای ڕاستەقینەی ژیان و پەیوەندییەکان دەشێوێنێت.

مرۆڤ بەدرێژایی مێژووی شارستانییەت، ئامراز و تەکنەلۆژیای جۆراوجۆری داهێناوە تاوەکو دوورییە جوگرافییەکان کەم بکاتەوە، ئاسانکاری بۆ ژیانی بکات و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی بەهێزتر بکات. بەڵام کاتێک تەکنەلۆژیای پەیوەندیکردن گەیشتە لوتکەی گەشەکردنی خۆی، هاوکێشەکە ڕێڕەوێکی نادیاری گرتەبەر، جیهانی مەجازی لەبری ئەوەی بێتە پردێک بۆ پەیوەندی نێوان مرۆڤەکان، بووە دیوارێکی بەرز لەنێوان مرۆڤ و واقیعی دەوروبەریدا.

ئەمڕۆ ئێمە ڕووبەڕووی دیاردەیەک بووینەتەوە کە دەکرێت ناوی بنێین “بوونێکی جەستەیی و نەبوونی هۆشیاری”. لە کۆبوونەوە خێزانییەکاندا، لە کافێ و شوێنە گشتییەکاندا، کۆمەڵە جەستەیەک دەبینین کە لە تەنیشت یەکتر دانیشتوون، بەڵام هیچ پەیوەندییەکی هۆشیارانە و ڕۆحی لەنێوانیاندا نییە. هەر کەسێک لە ناو جیهانە بچووک و گۆشەگیرەکەی سەر شاشەکەی خۆیدا غەرق بووە. ئەم حاڵەتە زیانێکی گەورە لە چەمکی “ئامادەبوون لە کاتدا” دەدات، چونکە ژیان لە کاتی ئێستادا ئەزموون ناکرێت، بەڵکو لە ناو ڕەوتی بێپچڕانی وێنە، هەواڵ و ئاگادارکردنەوە خێراکاندا پەرت دەبێت و وێنەبێت تەنها کات بڕوات، بەڵکو تەمەن بێئاگا تێپەڕ دەبێت.

پەیوەندیی ڕاستەقینەی مرۆڤ پێویستی بە هەستپێکردنی ڕاستەوخۆ، چاو لە چاو بڕین، گوێگرتنی چالاکانە و تێڕامانی قووڵ هەیە. بەڵام شاشەکان پەیوەندییە ڕەسەنەکانیان کەمکردۆتەوە بۆ ئاستی لێدان

لەسەر دوگمەیەک، داگرتنی بەدڵبوونێک (لایکێک) یان تەماشاکردنی ڕووکەشیی وێنەیەک. کاتێک واقیعی بەرجەستە جێگەی خۆی بە واقیعی نەرم و کریستاڵی دەبەخشێت، مانا قووڵەکانی ژیانیش بەها و سەنگینیی خۆیان لەدەست دەدەن. کاتێک ئەزموونکردنی شتەکان ڕاستەوخۆ نەمێنێت و لە ڕێگەی نێوانگری شاشەکانەوە بێت، هەموو شتێک لە ژیاندا دەبێتە لاساییکردنەوەیەکی کەمبایەخ.

مەترسیی گەورەی ئەم نامۆبوونە نوێیە تەنها لەوەدا کورت نابێتەوە کە کاتمان لێ دەبات، بەڵکو لەوەدایە کە توانای “تێڕامان، هۆشیاری و قووڵبوونەوە” لە مرۆڤ دەستێنێتەوە. کاتێک مێشک ڕادەهێنرێت بەردەوام وریاکەرەوەی خێرا و ڕەنگاوڕەنگ وەربگرێت، ئیتر توانای ڕامان لە تەنهایی، بیرکردنەوە لە ئازارەکانی مرۆڤایەتی، جوانیی سروشت، یان ئاڵۆزییەکانی دەوروبەری لەدەست دەدات. ئەمە لە جیهانێکدا دەژین کە جەنجاڵیی ژمارەیی، دەرفەتی بێدەنگیی بەخشندەیی لێ سەندووینەتەوە، کەچی بێدەنگی تاقە ژینگەیەکی فکری و ڕۆحییە کە بیرکردنەوەی سەربەخۆ و قووڵی تێدا گەشەدەکات.

گەڕانەوە بۆ واقیع و ڕزگاربوون لەم دابڕانە دەروونییە، بە مانای ڕەتکردنەوەی تەکنەلۆژیا و گەڕانەوە بۆ سەردەمانی کۆن نایەت، بەڵکو بە مانای داهێنانی سنوورێکی عەقڵانییە لەنێوان ئامراز و مرۆڤدا. پێویستە مرۆڤ جارێکی تر بڕیار بدات کە خۆی خاوەنی هۆشیاریی خۆیەتی، نە هۆشیارییەکەی کۆنترۆڵکراو بێت لەلایەن ئەو شەپۆلە بێکۆتایی و بەردەوامەی کە شاشەکان ڕۆژانە دەرخواردی دەدەن.

سەنگینی و جوانیی ژیان لەوەدایە کاتێک لە شوێنێکدا بوویت، تەواوی وجودت لەوێ بێت بینینت، گوێگرتنت، هەستپێکردنت و بیرکردنەوەت بۆ ئەو ساتە بێت کە تێیدایت. بەم شێوازە مرۆڤ دەتوانێت لە نامۆبوونی دیجیتاڵی رزگاری بێت و خاوەندارێتی لە واقیعی ژیان و جیهانی ناوەوەی خۆی بکاتەوە.